Leto X. V.b.b. Dunaj, dne 8. oktobra 1930 Št. 41.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25·—; celoletno: Din. 100·—.

Desetletnica.

V težki gospodarski krizi živimo: kmetje ne dobijo denarja ne za žito, ne za živino in ne za les; obrtniki zdihujejo, ker kmetje ne naročujejo dela; med delavci je velika brezposelnost in trgovci se pritožujejo nad slabimi časi.

V takem času se na Koroškem vrši slavnost za slavnostjo. Obujajo se spomini na boje v naši deželi, vsaka stranka našteva svoje zasluge pri bojih in pri glasovanju in vsaka meni, da bi brez nje glasovanje izpadlo drugače. Tudi razne brošure so zagledale luč sveta, da se zasluga tem bolj utrdijo v spominu.

Eno veliko napako imajo vse slavnosti, vse naštevanje zaslug in vse brošure: vse pozabijo, da bi ne bilo slavnosti, ne zaslug in ne brošur za desetletnico, **če bi na Koroškem ne bilo Slovencev.** To dejstvo se pa ni upoštevalo skozi celih 10 let in se letos tudi ne upošteva.

Pač upoštevalo se je enkrat in sicer takrat, **ko je bila nevarnost; takrat je Koroška vedela, kaj je treba za Slovence, in je slovesno po svojem najvišjem predstavniku, po deželnem zboru Slovencem obljubila „politiko sprave in pravičnosti“.**

„V zavesti odgovornosti polne ure izjavlja deželni zbor v imenu od njega zastopanega ljudstva, da bo varoval slovenskim deželanom njihov jezikovni in narodni značaj zdaj in za vse čase in da bo za njihov duševni in gospodarski procvit enako skrbel kakor za nemške prebivalce dežele.

Natančna izpeljava teh načel se bo po končani združitvi sklenila z zastopniki koroških Slovencev.“

Sie erklärt (die vorläufige Landesversammlung) daher im Bewustsein der verantwortungsvollen Stunde namens der von ihr vertretenen Bevölkerung, dass sie den slovenischen Landesleuten ihre sprachliche und nationale Eigenart jetzt und alle Zeit wahren will und dass sie deren geistigem und wirtschaftlichem Aufblühen dieselbe Fürsorge angedeihen lassen wird wie den deutschen Bewohnern des Landes.

Eine genaue Ausarbeitung dieser Grundsätze wird nach durchgeführter Wiedervereinigung mit den Vertretern der Kärntner Slovenen vereinbart werden.

Tako se dobesedno glasi glavni del sklepa deželnega zbora z dne 28. septembra 1920.

Deset let je minulo od tega.

Koroški Slovenci ne preiskujemo, kako je prišlo do znanega izida glasovanja, se ne jezimo nad načinom štetja glasov in ne nad okoli 600 glasov, ki so baje bili enkrat prebivalci cone A, ne brskamo v spominu, ali so državnopolitični pogledi, ali strah pred „einrukanjem v Macedonijo“, ali kulturni ali gospodarski pogledi odločili glasovanje v prid naši državi, nobenemu ne oponašamo, ali je tako ali tako glasoval, tudi ne vemo, ker je bilo tajno glasovanje, ampak smo izid glasovanja sprejeli kot dejstvo, s katerim se mora računati.

Po svojih izvoljenih zastopnikih smo podali izjavo lojalnosti, te z nobenim dejanjem nismo kršili, četudi so nas nekateri zastopniki nemških strank večkrat izzivali. Pošteno smo dali vseh deset let državi, kar gre državi.

Kaj pa je dala Slovencem država? Kaj je storila, da nam ohrani za vse čase jezikovni in narodni značaj? Kaj je storila za naš duševni in gospodarski procvit?

Ves nemški narod prinaša ogromne žrtve, da ohrani svoje manjšine svoji narodnosti, jih uči ljubezni do materinega jezika, jih uči zvestobe do značaja in običajev domače hiše, se pri tem sklicuje na naravna, verska in mednarodna načela, **pri nas pa del istega nemškega naroda po šoli in javnosti ubija ljubezen do materinega jezika, ugonablja zvestobo do značaja in običajev domače hiše, neguje zatajevanje lastnega naroda in si je tako vzgojil iz Slovencev ljudi, ki se sramujejo svojega slovenskega rodu, ki nočejo pouka svojega lastnega materinega jezika in ki se dajo celo izrabljati v proteste, če naj zavedni Slovenci dobijo trohico tistih pravic, ki jih Nemci proglašajo za naravno, versko in mednarodno priznanje. Kje je na Koroškem tista šola, v kateri se goji ljubezen do slovenskega materinega jezika? Kje je taka šola, ki nauči slovenskega otroka brati slovensko knjigo in pisati slovensko pismo? Niti svoji materi ne zna otrok več napisati pisma v materni besedi, ako se sam izven šole ni učil. Želimo in zahtevamo, da znamo vsi državni nemški jezik, a grajamo, da se nas ne uči materinega jezika, ker to, kar se rabi v prvem šolskem letu materni jezik, ni pouk, ampak edino pripomoček za razumevanje z otroci.**

Res, pričakovali smo, da bo obljuba dana pred desetimi leti, postala resnica, a vidimo le, da se koroške Slovence z vsemi mogočimi sredstvi cepi z namenom, da se naš jezikovni in narodni značaj ugonablja. **Prišlo je že tako daleč, da se moramo ponekod že boriti za najvažnejše: za pouk verouauka v materinem jeziku, in prišlo je že tako daleč, da se je posameznim šolskim vodstvom na prosto dalo, ali naj se poslužujejo nemške ali slovenske knjige.** Gotovo bi se med učiteljstvom še našlo nekaj narodnopravičnih gospodov, ki čutijo nedoslednost med splošnimi načeli in prakso na naših šolah, a si načel ne upajo izvajati.

„Za vse čase se nam ohrani jezikovni in narodni značaj!“

Kaj je storila država za naš **duševni procvit? Niti ene kulturne prireditve ne more dežela pokazati, ki bi skrbela za duševno povzdigo našega ljudstva.** Pač povdarja „Liebe zum Volkstum“, a za nas te ljubezni ni. Vse prireditve so nemške, država in dežela jih z davčnim denarjem podpirata, a za našo duševno povzdigo ni denarja. **S svojimi lastnimi močmi delamo, da dvignemo izobrazbo našega ljudstva, ker se** nam ljudstvo smili, ako bi moralo čisto zaostati v splošni izobrazbi, **ker nočemo, da bi nadarjeni Slovenci bili samo za najnižja in najtežja dela,** ampak hočemo, da si Slovenec pribori tudi boljši kruh. Pri tem delu še nismo videli nobene pomoči od dežele ali države. **Pod pretvezo, da uganjamo iredento ni pomoči za naš duševni procvit,** ko vendar kulrutno in socialno delamo po načelih katoliške cerkve, kakor vidimo delati izborne delavce okoli M. Gladbacha.

Kaj se je storilo za naš **gospodarski procvit?**

Deset let sta država in dežela imeli časa usmiliti se naših revnih krajev. Ali nista poznali naše revščine? O pač, vsaj smo tolikokrat slišali na shodih nemških strank, kako se bo skrbelo, vsaj smo tolikokrat brali poročila iz državnega in deželnega zbora, da so naši kraji najbolj zanemarjeni, še letos je državnozborski poslanec č. d. Paulitsch dne 10. julija povdarjal, da se je s cono A po mačehovsko ravnalo, še letos je državnozborski poslanec Tauschitz dne 10. julija govoril, da se je za cono A premalo brigalo. **Torej vladne stranke so vedele za naše uboštvo, a vseh 10 let se vlada zanj ni zmenila in če je kje padla kaka drobtinica, bila je pomešana s politiko,** spomnimo samo na prireditve deželnega kulturnega sveta. Tako smo gospodarsko silno zaostali. Kar smo storili, smo storili iz lastnih moči. Oživili smo delovanje naših posojilnic, stotim in stotim smo pomagali s svojim denarjem, tako rešili marsikateremu dom pred bobnom, pomagali zboljšati gospodarska poslopja, nabavljati stroje itd., samo da ohranimo domove očetov njihovim otrokom.

Pa letošnji dar za cono A! To ni noben dar, ampak samo del one dolžne skrbi države za naše kraje, ki bi imela že davno priti, da bi naši kraji ne postali najbolj zaostali del cele države, da bi naši kraji ne postali usmiljenja vreden otrok mačehe.

Če bi se za nas enako skrbelo kakor za nemške sodeželane, bi nemški poslanec ne mogel reči: Zone A, „stiefmütterlich bedachtes Land“.

Tako se je skrbelo za naš gospodarski procvit. Mnogo Slovencev je moralo prodati svoje domove, je moralo pomnožiti armado brezposelnih, a na njihovo mesto so prišli tujci iz daljne Prusije, Poljske, vzhodne Prusije prav kakor smo slišali pred desetimi leti **„Kärnten den Kärntnern!“** „O izpeljavi jezikovnih, narodnih, duševnih in gospodarskih načel se bo deželni zbor dogovoril z zastopniki koroških Slovencev.“ Tako pred desetimi leti.

Zadnja štiri leta so se vršili dogovori, a nikamor niso prišli, **ker ni politike sprave in pravičnosti, ampak je politika sebičnosti in zavajanja v narodno in kulturno renegatstvo.** Pri tem se večina poslužuje starega imena za Slovence in hoče svetu dopovedati, da sta na Koroškem dva različna dela jugoslovanskega plemena, Slovenci in Vindiši. Z vsemi mogočimi pripomočki hoče izvedenec za Nemce v slovenskem vprašanju pod megleno krinko znanstvenosti dokazovati, da so Slovenci na Koroškem germansko-dinarsko pleme, ki ima prav malo slovanskega v sebi. A na nekaj znanstveni agent čisto pozabi, da Slovenci na Koroškem nimamo izraza „Vindiš“ in še na nekaj je pozabil, da to germansko-dinarsko pleme govori slovensko in še nekaj, da ni jezikovnega in narodnega razločka med Slovenci in Vindiši. Ali smo Slovenci vsi, ali pa vsi Vindiši. Pa kljub temu vzdržuje to ločitev in tega se poslužujejo politiki, da bi nam ne bilo treba ničesar dati. Ta umetna, papirna cepitev Slovencev v dva dela je pretveza in vzrok, da dogovori ne pridejo na zeleno vejico. **Živimo ob državni meji med Nemci in Jugoslovani, velikega gospodarskega pomena je za nas popolno znanje obeh jezikov in državni interes Avstrije bi bil, da vsak rojen Slovenec izrabi znanje svojega materinega jezika.** To je bila in je glavna zahteva zastopnikov koroških Slovencev. **70 let že bijemo ta boj, vse zastoni, vsi dogovori so samo krinka za zunanji svet, namen je, nalogo naših šol izrabiti za raznarodovanje tako dolgo, da je cilj dosežen, ne glede na to, ali svet raznarodovanje obsoja kot nemoralno delo ali ne.**

A vsi taki spomini nas nikdar ne bodo zapeljali, da bi v boju za naše narodne, kulturne in gospodarske pravice zapustili postavne poti. Ko vidimo padati naše domove, bomo podvojili svoje moči, da jih rešimo, bomo odpirali oči svojim nezavednim bratom, da vidijo namene njihovih navideznih prijateljev, in bomo učili in širili ljubezen do domače zemlje, zvestobo do lastnih staršev, da imamo tako mirno zavest: storili smo po svojih močeh vse, da ohranimo svojim otrokom vse in vse tako, kar in kakor smo podedovali po svojih starših: **Vero, jezik in dom njihov.**

Revolucija

izrednega občnega zbora Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem dne 2. oktobra 1930.

Koroški Slovenci, zbrani na izrednem občnem zboru ob 10. letu pripadnosti k sedanji Avstriji, izjavljamo svojo lojalnost napram svoji državi.

Od nje zahtevamo, da nam da vsaj vse tiste narodne, kulturne in gospodarske pravice, ki jih Nemci zahtevajo za svoje manjšine, v obliki, ki je najbolj prikladna, da se nam ohrani narodni in kulturni značaj. Zato vstrajamo na zahtevi po kulturni avtonomiji po načelih, kakor jih je predložilo naše zastopstvo deželnemu zboru.

Z žalostjo pribijemo, da koroška deželna vlada, ozir. deželni zbor skozi vseh 10 let ni izpolnil slovesnih obljub od 28. IX. 1920, kljub temu, da so bistveno uplivala na izid glasovanja. Pribijemo, da se je kljub obljubam jezikovno in narodno stanje koroških Slovencev poslabšalo, da se jim je celo odvzela trohica dveh za Slovence obligatnih ur pouka slovenščine na gimnaziji v Celovcu.

Zahtevamo slej ko prej, da se v vseh šolah, nižje in višje organiziranih, ki jih obiskujejo Slovenci, upelje zadosten pouk slovenskega jezika, tako da bodo obeh jezikov enako zmožni.

Obžalujemo brezbrižnost oblasti za gospodarski položaj slovenskih krajev in zahtevamo enako skrb kakor za nemške kraje z gospodarsko izobrazbo na domači podlagi po slovenskih gospodarskih šolah.

Protestiramo z vso odločnostjo, ako se misli podporo za cono A, ki je davčni denar, izročiti v roke oseb, ki so proti koroškim Slovencem.

Nove volitve 9. novembra.

Po nepotrebnem, radi malenkosti, so krščanski socijalci vrgli dr. Schobrovo vlado, ki je vživala zaupanje v tu in inozemstvu. Dr. Schober je bil mož z lastno voljo, ki je odobraval samo to, kar je bilo v skladu z njegovo vestjo in v korist državi. Kmečka zveza in vsenemci niso hoteli stopiti v novo ministrstvo, razbila se je meščanska fronta in Vaugoin je sestavil manjšinsko krščansko-socijalno vlado s podporo Heimwehra.

Vlada je sestavljena sledeče:
Zvezni kancler in vojni minister: Vaugoin.
Zunanje zadeve: Seipel.
Notranje zadeve: Starhemberg.
Socijalno skrbstvo in podkancler: Schmitz.
Pravosodje: Hueber.
Prosveta: Czermak.
Trgovina: Heinl.
Finance: Juch.
Kmetijstvo: Thaler.

V vladi sta tedaj dva heimwehrovca, in sicer imata v rokah dvoje zelo važnih ministrstev, namreč notranje in pravosodstvo. Navtralen je v vladi samo finančni minister dr. Juch, da spravi še drugi del investivijskega posojila pod streho. Z novo manjšinsko vlado so padli v vodo vsi načrti za jesensko zasedanje parlamenta. Važnejše in nujne zadeve bodo izvedene odredbenim potom.

Heimwehr je stavila za vstop v lado svoje zahteve: Treba je voditi najostrejši boj proti državi sovražnemu avstromarksizmu; učinkovito uradno poslovanje in stroga kazen vseh krivcev pri tajnih fondih zvezne železnice in drugih korupcijskih slučajev; obsežne odredbe proti brezposelnosti in krizi v kmetijstvu in gospodarstvu. Obljubiti pa je morala, da pojde v volitve s krščanskimi socijalci in da postavi lastno kandidatno listo samo na Koroškem, Štajerskem in Gradiščanskem za oni del domovini zvestega prebivalstva, ki se ne strinja z nobeno dosedanjih strank. Prišlo pa je drugače. Heimwehr kandidira v vseh deželah samostojno pod imenom „Heimatblock".

Ni važno to, da se ugotavlja, da se je kršila ustava, ker se nova vlada ni predstavila parlamentu, važnejše je dejstvo, da vlada nima večine poslancev za seboj in da je zvezni predsednik s 1. oktobrom razpustil parlament in dne 3. oktobra je razpisala vlada nove državnozborske volitve, **ki se vršijo dne 9. novembra.** Datum 3. oktobra je važen, ker se računajo od tega dne vsi roki: prijava prisednikov, prič in vložitev kandidatnih list. Prisednike v volilne komisije je treba prijaviti najkasneje 14 dni po razpisu volitev.

Volilno pravico imajo samo v volilnem imeniku vpisani državljani brez ozira na spol. Volilne imenike popravi župan od 8. do 15. oktobra v toliko, da črta umrle in volilce, ki so vsled kazni izgubili volilno pravico. Proti izbrisu omenjenih se je mogoče pritožiti do 15. oktobra. Reklamacijskega postopanja ni.

Dne 13. oktobra se razpusti tudi deželni zbor in bodo obenem z volitvami v narodni svet tudi volitve v deželni zbor. **Naša Koroška slovenska stranka nastopi seveda samostojno.**

Einheitsliste ni več in bomo imeli na Koroškem zato dve stranki več, to sta vsenemška in Heimatblock, heimwehrovska. Najlažje stališče bodo pač imele stranke, ki imajo dobro izpeljano organizacijo, disciplinirane volilce, kapital in za seboj oboroženo silo. Vsenemci snubijo dr. Schobra, da bi kandidiral na njihovi listi. Landbund bo kandidiral tudi na Dunaju.

Po izjavi ministra Starhemberga bo Heimwehr sedaj pričela z zelo ostrim protimarksističnim kurzom, ki ga bo knez Starhemberg sam vodil in nadziral. Kaj pravi inozemski tisk o novi vladi? Navajamo samo dva lista. Pariški „Temps" pravi, da ima vlada, ki jo je sestavil bivši podkancler Vaugoin manjšinski in obenem borbeni značaj, da pa nikakor ni prikladna, da bi mogla ojačiti zaupanje Evrope v nadaljni politični razvoj Avstrije. Če je bil v Hitlerjevem procesu kompromitirani knez Starhemberg imenovan za notranjega ministra, je to izzivanje logike in razuma. Operacije g. Vaugoina nikakor ne bodo mogle razčistiti notranjega položaja v Avsriji. Vsekakor je treba počakati, kaj bo mova vlada storila. Toda zvezni kancler, ki se pogaja s Heimwehrom, je v nevarnosti, da bo izzval v Avstriji slično zmešnjavo, kot jo je izvzal državni kancler dr. Brüning v Nemčiji, ko je navezal stike s Stahlhelmom in narodnimi socijalisti. „Frankfurter Zeitung" govori o namerah Heimwehra in pravi, da so pristaši Heimwehra zaprosili predsednika Miklasa, naj bi v primeru, če bi socijalisti zmagali pri volitvah, ne potrdil volilnega izida, temveč naj bi prekršil ustavne določbe in imenoval direktorij s posebnimi pooblastili, ki bi vodil dalje vladne posle. Predsednik je to zahtevo sicer odklonil, vendar pa je obljubil, da bo vojsko in upravo prepojil s heimwehrovci.

POLITIČNI PREGLED

Nova vlada se že uveljavlja. Pretekli teden je bila zaplenjena „Arbeiter-Zeitung", „Abend", „Extrablatt" itd. Je to mogoče „železna roka"? In mogoče se ne bodo motili oni, ki so po sestavi vlade trdili, da pomeni pričetek diktature. Sam heimwehrovski volilni proglas pravi, da Heimwehri niso zato položili roko na krmilo vlade, da bi podpirali krščanske socijalce, temveč zato, da obdrže krmilo za Heimwehr. Pri tem pa so trdno odločeni, da si ga tudi od rdeče večine ne pustijo iztrgati iz rok. Ta proglas je vzbudil vihar ogorčenja in je imel za posledico, da so se pričele pogajati srednje stranke o skupnem nastopu pri volitvah, da bi tako skupno vodile borbo proti heimwehrovski nevarnosti. Nositelj kandidatne liste bo dr. Schober, ki se ga hoče pritisniti popolnoma ob steno in ki je dal že svoj pristanek. Dr. Schober je bil poveljnik vse policije v državi, sedaj pa se namerava osnovati posebno ministerielno ravnateljstvo za celokupno varnostno službo. Tako bi ostal dr. Schober še nadalje predsednik dunajske policije, ne bi bil pa več šef celokupne varnostne službe, marveč podrejen notranjemu ministru Starhembergu, ki bo vodil policijo in žandarmerijo. V tem slučaju bo dr. Schober bržkone odstopil in se posvetil politiki. — Za predsednika zveznih železnic je bil imenovan dr. Dollfuss, ki je imenoval dr. Strafello za glavnega ravnatelja zveznih železnic. Dr. Strafella je dobil dopust, dokler tožba z „Arbeiter-Zeitung" ni končana. Heimwehri s tem ne soglašajo in je opažati razkroj. Več oddelkov je odpovedalo pokorščino knezu Starhembergu, ki prihaja vedno bolj v odvisnost krščanskih socijalcev. Je še komaj 31 let star. Pri zveznih železnicah je bilo izvršenih tudi nekaj drugih sprememb. — Sliši se, da bo kmetijski minister v kratkem izdal pripravljeno odredbo za razdelitev podpor kmetijstvu na podlagi predlogov zadnjih posvetovanj kmetijskih korporacij. Po tej odredbi bodo dobili producenti žita takoj znesek 40 milijonov šilingov. Enaka vsota jim bo izplačana prihodnje leto meseca marca. Podpore mlinarjev, za katere je bilo izdanih 2 milijona S, bodo izplačane istotako meseca marca na podlagi predpisanega prometnega davka za žito, nakupljeno doma. Za živinorejce v goratih krajih bodo izplačane podpore v znesku 14 milijonov v teku dveh mesecev.

Iz Nemčije. Že nekaj dni se vrši v Lipskem veleizdajniški proces proti nekaterim bivšim častnikom državne brambe. Ob tej priliki je bil zaslišan tudi vodja narodnih socijalistov Adolf Hitler in sicer o revolucijonarnih načrtih svoje stranke. Odgovoril je na vrašanje predsednika: „Če bomo zmagali, potem bo sestavljeno vsekakor državno sodišče, prišlo bo maščevanje in padale bodo glave. Izraz revolucija v programu narodno-socijalistične stranke pomeni predvsem odpor tlačenega ljudstva. Narodni socijalisti nikdar ne bodo priznali pogodb, ki so bile sklenjene z antanto in ako pridemo do moči, potem bomo te pogodbe in zakone, ki izvirajo iz njih, prelomili ali pa obšli. Proti tem pogodbam se bomo borili tudi z vsemi nezakonitimi sredstvi. V treh letih bomo najmočnejša politična skupina Nemčije, kmalu nato pa bomo imeli tudi večino. Stojimo na stališču, da sta državna vlada in državni predsednik organa, odvisna od naroda." Po takih izjavah ni čudno, če piše Tardieu, da pali Nemčija vojne strasti in si želi obračuna. Nemčija hoče, da se prekrši versajska mirovna pogodba, hoče zasesti Avstrijo, prekoračiti vzhodno mejo in si prisvojiti Šlezijo, koridor in pa Gdansko. Francija mora pripraviti svojo narodno obrambo, vzpostaviti mora spet staro slogo med zavezniškimi državami. — Poljski koridor imenuje Hitler „iz živega telesa Nemčije izrezan pas." V zadnjem času odkrivajo nacijonalistični francoski listi Hitlerjeve zveze s sovjeti. Sovjeti so dali narodnim socijalistom denar za volitve in sicer so zahtevali 8 milijonov mark. Poleg tega so baje zahtevali od sovjetov novo ureditev nemške vzhodne meje, razširjenje vojne pogodbe iz l. 1923 med nemško in sovjetsko vlado ter oster nastop proti socijalistom. Eventuelno so pripravljeni podpirati socijalistično vlado v Nemčiji, ako bi prišlo do nje. — Na drugi strani pa se vlada trudi, da bi spravila v red državne finance. V prihodnjem letu hoče znižati izdatke za 1 milijardo mark, in sicer z znižanjem prejemkov državnih uradnikov (za tri leta se znižajo za 6%, pri ministrih in poslancih pa za 20%), kar naj bi prihranilo državni blagajni 120 milijonov; z znižanjem prejemkov deželnih in občinskih nameščencev 288 milijonov; izravnava dohodkov in izdatkov pri zavarovanju brezposelnih naj se v bodoče izvrši brez nove obremenitve državnega proračuna (prispevki se zvišajo od 4½ na 6½%); črtajo naj se v državnem proračunu pri posameznih ministrstvih mnoge postavke. Hišni najemninski davek, ki se je dosedaj za polovico porabljal za nove zgradbe, se bo odslej skoro popolnoma porabljal za upravne svrhe. Končno namerava vlada najeti izreden kredit okoli 500 milijonov mark. Državni kancler bo stopil sedaj v stik s strankami in če predloga v parlamentu ne bodo hotele podpirati, bo sanacijski program izveden brez parlamenta, to je naredbenim potom.

Italija ima v zunanji in notranji politiki v zadnjem času prav nesrečno roko. Ogorčenje radi usmrtitve 4 Slovencev se še vedno ni poleglo in je Italiji na ugledu mnogo škodilo. Pred časom je na Jadranu zadel italijanski parnik ob jugoslovanskega in ga potopil. Na jugoslovanskem parniku je bilo več čeških Sokolov. Brodolomce je prevzel italijanski parnik. Italija sedaj razglaša, četudi ni pristojna odločati o krivdi, ker se je zgodila nesreča v jugoslovanskih vodah, da zadene krivda jugoslovanski brod in da so češki Sokoli pokradli na italijanskem parniku srebrno jedilno orodje, ter zahteva odškodnino. To je izzvalo v vrstah češkega Sokola nov val ogorčenja. Zunanjepolitični neuspeh je doživela Italija v Ženevi. Vršili so se razgovori s Francijo glede pomorskega oboroževanja. Mussolini je po izidu nemških volitev menda mislil, da sme nastopiti ostreje in je odklonil francoski predlog o enakosti za ladijske enote. Ti neuspehi so dali protifašistom novega gradiva in so poostrili akcijo proti fašizmu. Mogoče je vse to krivo, da se majejo fašistične vrste. Glavni tajnik fašistične stranke Turati je podal ostavko. V stranki ni vse v redu in bodo sledili menda še drugi. Turatija je nadomestil Čiurati, ki pripada zmernejši struji. Vrhovni svet protifašistov je izdal manifest vsemu svetu, ki pravi, da se je fašizem izkazal za popolnoma nesposobnega vladati Italijo.

Njegova politika je privedla do gospodarskega poloma. Vsled nezadovoljstva radi nasilja se je začelo prebivalstvo organizirati v tajnih organizacijah. K temu se pridružuje tihi odpor narodnih manjšin, ki jih je fašizem začel v zadnjem času zatirati s podvojenimi silami. Proglas pravi, da bo nova Italija popolnoma pravična slovanski in nemški narodni manjšini, katerima je treba podeliti popolno narodno in kulturno avtonomijo. To se je manjšinam obljubljalo sicer že večkrat. Gospodarski položaj Italije je izredno slab. Padli so industrijski in tudi zemljiškokreditni papirji. Fašizem razmetava denar za vojaške izdatke in za svojo obrambo. Ameriški finančni krogi govorijo naravnost o finančnem samomoru Italije. Da zadobi fašizem zopet zaupanje, bo fašistična stranka postopoma razpuščena. Pa tudi Mussolini je precej sit vsega in išče namestnika. Strašne obtožbe proti fašizmu so se slišale v zadnjem času tudi v Bruslju v Belgiji o priliki razprave proti atentatorju de Rosa, ki je streljal na ital. prestolonaslednika Umberta in ki je bil obsojen na 5 let ječe. Nerazumljivo je, kako more svet brezbrižno gledati na nasilje gotove struje, ki je od danes na jutri, nad vsem narodom, ki se ne strinja z njenimi načeli.

Politične vesti. Jugoslovanski minister za šume in rudnike dr. Anton Korošec je podal iz zdravstvenih ozirov ostavko na svoj položaj in bil odlikovan z najvišjim odlikovanjem Karadjordjeve zvezde II. stopnje. Novi minister za šume in rude je inž. Dušan Sernec, ban Dravske banovine. — Skupščina Društva narodov je brez težav sprejela poročilo švicarskega zveznega svetnika Motte o manjšinskem vprašanju, o katerem se je vršila nedavno ostra razprava in ki ga je sestavil politični odbor. Motta je naglašal, da ima Društvo narodov še vedno obveznost sčititi manjšine in podčrtal, da bi bilo zelo nevarno, ako bi se pravice manjšine do lastnega jezika, lastne vere in lastne kulture najstrožje ne čuvale v interesu miru in prijateljskega sožitja vseh držav. — Tardieu je 28. septembra govoril v Alenconu o smernicah francoske zunanje politike. Dejal je: „Francoska zunanja politika se ne dela od slučaja do slučaja, niti po osebnih domislekih, ampak tvori sovislost pod stalnim nadzorstvom parlamenta. Francoska zunanja politika je dobro premišljena in ne sme biti odvisna od strankarskih nazorov ali osebnih nasprotstev. Vsa Francija hoče miru. Miru hoče zato, da bi se Evropa mogla politično in gospodarsko organizirati. Podlaga tega miru pa je za Francijo njena lastna varnost, da bo zavarovana pred vsakim slučajem, nakar šele pride mednarodno razsodiščno postopanje in razorožitev. Če je v Franciji nastal vtis, da se nam ne vrača enako, potem smo si to zapomnili in se bomo po tem ravnali. Francija ne obžaluje svoje politike in brez strahu ohranja mirno kri. Med leno zaslepljenostjo in nespametnim kričanjem na alarm ostaja Francija mirna, trdna in čuječa. Francija je zvesta braniteljica pogodb, na katerih sloni mir.“ — Španski kralj in general Berenguer sta obljubila Kataloncem pokrajinsko avtonomijo, a še vedno čakajo na njo. Pa tudi druge pokrajine v Španiji niso zadovoljne s sedanjim položajem, predvsem mesta. Posebno rogovilijo republikanci, ki zahtevajo, da se kralj odpove prestolu, grozijo z revolucijo in pozivajo armado, naj se izpove k republiki. Zadnjega zborovanja v madridski bikoborski areni se je udeležilo 20.000 ljudi. K temu se pojavlja zopet štrajkovsko gibanje. Nasprotno pa je podeželsko prebivalstvo strogo monarhistično in tudi socijalistično delavstvo ne bo podpiralo republikanskega pokreta. Zato stoji Berenguerjeva vlada dosti trdno in bo mogla zatreti revolucijonarno gibanje, če bo treba.

DOMAČE NOVICE

Važno!

3. **oktobra** so bile razpisane volitve.
8. **oktobra** se razpoloži seznam oseb, ki se bodo črtale iz volilnega imenika vsled smrti ali izgube volilne pravice.
8. **oktobra** je še mogoče zahtevati, da se izroči prepis volilnega imenika.
15. **oktobra** poteče prizivni rok.
17. **oktobra** poteče rok za prijavo prisednikov v volilne komisije.
31. **oktobra** se zaključijo volilni imeniki.
4. **novembra** je zadnji dan za prijavo prič.
9. **november** dan volitev.

Volilni boj se je pričel. Izgleda, da bo izredno oster in se ne bo dosti razlikoval od volilnega boja v Nemčiji. Ta boj se bo vršil izven naših vrst. Zato pa ne smemo stati ob strani in gledati, kaj delajo drugi in kako nam odjedajo kos za kosom z našega telesa. Naša domača stranka nastopi samostojno. V službo stranke moramo zaenkrat staviti vse naše sile in zmožnosti in pustiti vse drugo ob strani. Volilni boj pa zahteva tudi žrtva s strani volilcev. Nimamo veleposestev, nimamo industrije, ki bi nas podpirala v volilnem boju, kakor podpira druge stranke. Navezani smo tedaj popolnoma sami nase, navezani smo na podporo naših somišljenikov. Imamo tiskovni, oziroma volilni sklad, ki nam omogoča volilni boj. Malo je to in se zato obračamo na naše somišljenike z vljudno in nujno prošnjo, da darujejo za volilni sklad. Gospodarska kriza je na višku in pomanjkanje veliko, a gotovo bo vsak naših somišljenikov še zmogel malo žrtev, ki bo za nas vse in našo stranko, ki ustvarja pogoje za znosno življenje v naši državi. Vsak najmanjši dar nam je dobrodošel.

Rožek. (Landbundovski shod.) Dne 21. septembra je zboroval tukaj Landbund. Govorili so posl. Tavšic, Aman in minister Schumy. Vsi so seveda povzdigovali uspehe Landbunda za kmetijstvo in snubili volilce za bližajoče se volitve. Govorniki so udrihali čez vse stranke, samo nas so pustili pri miru in niso omenili desetletnice plebiscita. Previdnost smo razumeli. Posl. Tavšic je govoril o težavnem gospodarskem položaju v splošnem in naglašal, da je Landbund izbojeval takozvani Notopfer. Ni pa povedal, da namerava deželni kulturni svet, v katerem ima Landbund večino, uporabiti ta Notopfer za namene, ki bi kmetu sicer tudi koristili, a ne dosegla bi se hitra odpomoč proti sedanji krizi, kar se je nameravalo doseči s tozadevnim zakonom. Bivši minister Schumy je govoril o škandalih pri zvezni železnici in o slabem gospodarstvu Avstrije. Pripovedoval je tudi o zamotanem političnem položaju v Nemčiji in da z priklopitvijo ne bo nič. Posl. Aman pa je govoril o delovanju državnega zbora. Vse skupaj pa je izzvenelo v snubitev za prihodnje volitve. Zborovanje je bilo dobro obiskano kljub slabemu vremenu, vendar pa je bilo opaziti več pristašev vseh drugih strank nego Landbunda. Tudi orožnikov je bilo kar cel tucat. Ko so odhajali naši pristaši od zborovanja, so bili za eno izkušnjo bogatejši.

Borovlje. (Občinska seja 30. sept. 1930.) Začetkom poroča župan, da je občina od dež. vlade v Celovcu dobila pravkar sporočilo, da je tam pripravljenih 32.000 S kot plebiscitni dar, da se s tem napravi novi most v Podljubelju. Se vzame z veseljem na znanje, da je od teh velikih obljub letos vendar ena pred 10. okt. uresničena. Z gradnjo mostu se bo začelo, ako le mogoče, še letos, in se bo napravil iz betona. — Dopis od zveznega spomeniškega urada dovoljuje, da se sedanji spomenik na trgu sme prestaviti na primernejši prostor. — Sprejme se nekaj oseb v obč. pristojnost, nekaj se jih odkloni. — Prošnja Riharda Schellandra v Podljubelju za prepis gostilniške koncesije na njegovo ime se priporoča, ker je tam že stara gostilna. — Posestniki iz Trnj in Kaple prosijo, da bi jim občina napravila vodovod. Se jim nasvetuje, naj skušajo napraviti to potom zadruge, ker občina nikakor ni v stanu graditi istega, pač pa hoče iti v vsakem pogledu na roko, kjer se bo le moglo. — G. Renko prosi za vknjižbo prostora med njegovo vilo in hlevom, ker rabi istega že čez 40 let in je stvar zaletana. Dotični prostor je last občine in se tozadevna prošnja zavrne, ker ni res, kar trdi gospod Renko. — Na prošnjo nekaterih posestnikov se bo napravilo ob cestah nekaj elekt. svetilk, ako bo tovarna volje dati električni tok. — Reši se več točk ubožnega odseka. Sklene se, da se ob priliki desetletnice glasovanja izplača vsem obč. revežem po 10 S iz obč. blagajne. — Ob koncu seje stavi vsenemec Legat na župana vprašanje, ali na občino ni prišla od dež. vlade ali od Heimatbunda okrožnica ali kak spis, da se vzidajo v spomin plebiscita v glasovalne lokale spominske plošče in kako je glede glasovalne slovnostne seje? Župan odgovarja, da do danes ni prejel nobenega tozadevnega obvestila, pač pa mu je znano, da bodo druge občine to napravile.

Bilčovs. (Naša cesta.) Dolgo vrsto let se je že govorilo, pisalo in prosilo, da se nam popravi naša cesta, oziroma da se ista podeželi. Že iz leta 1906 je ležal pri občini nek načrt, kako bi se dal preložiti največji klanec, „čez zasako“ imenovan. Večkratno sklepanje o tej preložitvi pri občinskih sejah je pokazalo, da občina sama tega bremena ne premore. Dežela pa z večjo vsoto nikoli ni bila voljna priskočiti na pomoč. Tako so naši očetje, in za njimi še mi, garali čez strmi hrib, ki tvori največjo oviro za naš promet. Po desetih letih po glasovanju pa so gospodje v Celovcu in na Dunaju vendar prišli do spoznanja, da smo tudi mi vredni, da se nam vsaj nekoliko pomaga. In res je padla ena drobtina z zelene mize tudi na našo cesto. Veliko se sicer ne bo napravilo, ker gospodje pravijo, da za preložitev naših številnih klancev ni denarja, vendar nekaj se bo napravilo, da bo cesta vsaj sposobna za živahen promet. O tej popravi vladajo med našim ljudstvom razna mnenja, češ, da bo sedaj občina preveč obremenjena, ko bo morala vzdrževati široko cesto proti sedanji ozki. Vendar kdor sodi prav, mora spoznati, da to, kar se bo popravilo, nikomur ne bo v škodo. Z delom se je že pričelo in upamo, da se bo moglo tudi izvršiti in da po tem začetku vendar enkrat pride čas, ko našo cesto prevzame dežela.

Resnica pri Borovljah. Redek lovski slučaj smo imeli zaznamovati pri nas v nedeljo dne 28. sept. A ne mislite, da smo morda ustrelili medveda, ki trga po Selah ovce. Še skoraj hujše! Neka ženska je pasla tam pod Šarbo svojo kozo. Pride lovec, zagleda, da se pripase iza grma nekaj rjavega, pomeri — pum — in domača koza se zgrudi mrtva na tla. Škoda, da se to ni zgodilo malo prej, da bi poslali tega lovca s to redko zverino na lovsko razstavo v Ljubljano. Žendarmerija je menda dotičnika izsledila, a kakor se sliši, se bo stvar kar tako tiho zglihala, ker je tukajšnji lastnik lova pri oblastih precej dobro zapisan.

Dobrla vas. (Razno.) Z nemalo skrbjo gleda kmet ob koncu tega leta v prihodnjost. Tako praznih žitnih shramb menda še ne pomni. In še to bore malo, ako bi sploh mogel kaj odprodati, nima primerne cene. Cene so takorekoč smešne, pa še zmiraj padajo. Vse, žito, živina in prašiči, vse je pod normalo. — Ravno 10letnico plebiscita obhajamo letos, zato ne bo škodovalo, ako si pokličemo malo v spomin lepe obljube, ki so jih bili deležni posebno kmetje, češ, v Avstriji primanjkuje živeža, zato bo kmet lahko prodajal, torej dobro izhajal. A ravno kmet je v Avstriji najzadnji, kmetiški stan izmed vseh stanov najbolj zapostavljen in zanemarjen kakor v nobeni od vseh sosednih držav.

Sv. Lenart pri Sedmih studencih. Ob obilni udeležbi smo pokopali na dan prvega oktobra blago ženo Marijo Wutti, p. d. Pajovčinjo na Ločilu. Trpela je dolgo na pljučah in prenašala potrpežljivo, kar ji je Bog naložil. Zapustila je moža in več nedoraslih otrok. Spremljali so jo k zadnjemu počitku poleg domačega dušnega pastirja tudi č. g. France Katnik, naš stari, ljubi znanec, in p. Albert, misijonar na Medgorjah. N. v m. p.! — Vendar enkrat so dobile naše cerkvene orglje nove zobe, ki jih je napravil v splošne zadovoljstvo orglarski mojster Novak iz Celovca. — Sedaj prešamo sadje, ki ga je letos Bog posebno blagoslovil. Noč in dan gresta obe hidravlični stiskalnici: Bergmanova in kovačeva.

Zahomc. (Miklova Zala.) Igralci društva „Jepa“ iz Loč so uprizorili dne 21. sept. 1930 pri Hrepcu lepo našo „Miklovo Zalo“. Profesor dr. Sket je nas starejše že prej bil seznanil z usodo Miklove Zale, zato je hitelo vse, da jo vidi tudi na odru. Kljub dežju je bila dvorana zlasti zvečer natrpana hvaležnih gledalcev. Sedmič in osmič so jo igrali Ločani pri nas, zato so jo nam podali, če izvzamemo par naznatnih hib in če vpoštevamo za obširno igro skromne prostore in njih dolgo pot, izvrstno. Cel avto Ponagorcev je bilo namenjenih k nam, a slabo vreme je preprečilo njih namero, pa bi tudi težko dobili vstopnic. Hvaležna srca Ziljanov so vas Ločani spremljala na vaše domove.

Žalostna smrt. Dne 20. septembra se je v Plešerki pri Hodišah ustrelil upokojeni ribič Hodiškega jezera. Bolehal je na želodčni bolezni in je zato dvakrat šel v Celovec prositi za sprejem v deželno bolnišnico. Doma ni imel postrežbe, ker mu je žena spomladi umrla, in tudi ne zadostnih sredstev, da bi se mogel zdraviti. Zato je ribič, po imenu Jožef Sturm, šel v Celovec prosit sprejema v bolnico. Obakrat je prišel ves potrt nazaj in se pritoževal, da ga nočejo sprejeti — ker nima seboj lističa od zdravnika. Ne mogli bi verjeti, da je kaj ta-

kega mogoče, če bi mož sam ne pravil. Taka malenkost naj zadostuje, da se bolnik, ki nima denarja, da bi šel k zdravniku in se z vso težavo privleče v Celovec, zavrne samo zato, ker nima lističa od zdravnika!? Ali tam ni več nobenega usmiljenja, ali bi se bolnika ne moglo vsaj preiskati, da bi se videlo, ali je res bolan, če se mu že ne verjame, ko že v drugič pride prositi za sprejem? To je moža tako potrlo, da je dne 20. sept. zjutraj, ravno, ko je Šlepejev avto vozil mimo, nastavil puško pred hišo na prsi in si ustrelil naravnost v srce.

Drobne koroške novice. V register je bil vpisan „Südkärntner Kreditverein" z namenom, da pospešuje narodni in kulturni razvoj bivšega glasovalnega ozemlja s pomočjo cenenih kreditov. V načelstvu so: dr. Martin Wutte, ravnatelj deželnega arhiva v Celovcu, stotnik Maier-Kajbič od Heimatbunda, dr. Franc Zojer, ravnatelj deželnega hipotekarnega zavoda, in dr. Anton Gratzhofer, nam že znani celovški mestni tajnik. To so sami znani možje, ki se brigajo za glasovalno cono že ves čas, a samo v toliko, v kolikor je v korist nemštvu in nemčurstvu! — Število podpiranih brezposelnih se je v tednu pred 25. septembrom pomnožilo za 92 na 2349 oseb. — Dne 27. septembra je razpravljala delavska zbornica o proračunu za leto 1931. Potrebe znašajo 480.650 S (doklada 480 tisoč S); od tega se porabi za prezidij 21.780 S, za upravo 140.000 S, za prosveto 118.000 S, za podpore, za stavbe in rezervni sklad 130.870 S. V teku 5 let se je zbornična doklada zvišala za 42 odstotkov, stroški prezidija za 120, uradniške plače za 95, stroški za prosveto za 750 in za podpore za 500 odstotkov. Zbornična doklada je od vseh zveznih dežel najvišja na Koroškem in znaša za vsako osebo in mesec 1,04 S. Stroški za potovanja so proračunani na 8000 S, za seje 6000 S in za delavske predstave 4000 S. — Strela je 26. septembra udarila v stolp cerkve v Božjem grobu in jo nekoliko poškodovala. — V Kolarjevi gostilni v elezni Kapli je nastal v noči na 26. septembra požar, ki pa se je dal pogasiti. Tako so se mogla obvarovati sosedna poslopja pred večjo škodo. — Smo že pisali, da je bil 12. julija pri vlomu, oziroma tatvini v Ebnerjevi gostilni na Otoku zasačen Johan Bruner, hlapec iz Važenberga. Je še komaj 21 let star, a je bil radi tatvin že večkrat prekaznovan. Ko se ga je pri delu zasačilo, je streljal in ranil enega zasledovalcev. Tedaj je mogel ubežati. Tri dni navrh je vlomil nekje drugje in ukradel 120 S v gotovini in zlat poročni prstan. Tudi tukaj je bil zasačen, a je zopet všel, ker se je njegovega samokresa zbal vsak. Škofjedvorsko orožništvo ga je le izsledilo in predalo deželni sodniji. Izvršil je še več drugih vlomov in tatvin. Zdaj bo nekaj časa mir pred njim, zakaj sodišče ga je obsodilo na 5 let ječe. — Iz Podroščice je bil premeščen revirni nadzornik Griesser, iz Borovelj orožnik Winkler, v Žrelcu pa nameščen revirni nadzornik Franc Pribas.

„Slovenski krožek na Dunaju" naznanja, da je pričelo poslovno leto 1930—1931 in da se člani že sestajajo vsako nedeljo v društvenih prostorih. Zato vabimo vse člane in prijatelje društva, da po možnosti prihajajo v Krožek vsako nedeljo. Nameravamo pa prirejati vsako prvo nedeljo v mesecu večji sestanek, ko bomo skušali nuditi tudi nekaj programa, in to po možnosti, ki zavisi od večjega ali manjšega zanimanja članov in pa sodelavcev. Zato opozarjamo že zdaj na sestanek prvo nedeljo v novembru. Do tje naj se prijavijo tudi člani in otroci za pouk slovenskega jezika ob nedeljah. Ali bo mogoče pričeti s pevskimi vajami, pokaže zanimanje pevcev in pevk. Ako ne bo zanimanja in dobre volje, tedaj petje opustimo.

Rojake v domovini opozarjamo in prosimo, da vse svoje znance na Dunaju javijo našemu društvu, ki jih potem povabi v društvo. Vsakdo naj tudi sam opozori svoje znance, da imajo na Dunaju na razpolago lepo slovensko društvo, kjer se morejo zabavati v pošteni domači družbi. Posebno vabimo akademsko mladino, da se oglasi pri nas in nam pomaga v tej težavni ali hvaležni nalogi. Predsednik.

4. božja zapoved: Spoštuj očeta in mater! Spoštuj tudi jezik, zemljo in dom, ki si ga prejel od očeta in matere!

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta, dne 12. septembra 1930.

(Nadaljevanje.)

Živinoreja.

Dr. Scheuch: Ministrstvo stoji na stališču, da mora dati nekaj tudi dežela, ako naj država prispeva svoj delež. Če tedaj prosimo ministrstvo podpore, moramo tudi sami kazati dobro voljo. Naročevanje

DAHLIA SEPARATOR GESELLSCHAFT M. B. H.
Wien, XII/2., Wagenseilgasse 4/48.

plemenskih junic je v Spodnji Koroški poživilo živinorejo, nekatere zadruge iz cone A so se posebno zanimale, tako zadruge v Grebinju, Grabštanju in Škofjem dvoru. Za razstave se mora dobiti pomoč od države. Potem je posredovanje pri prodajanju tolikega pomena, da bi se potrebovalo izdatne pomoči. Ko se pomaga odpraviti odvišno živino, pride to vsem kmetom v dobro, ker se s tem drži cena.

Ferli: Kmetje hočejo, da jih kulturni svet vodi; to se je videlo pri mlekarstvu, pri sajenju krompirja in zdaj pri svinjereji. Svota, ki se je vpostavila za posredovanje prodaje, naj se za polovico zviša. Pospešuje pa se naj tudi prodanjanje rastlin, n. pr. kislega sena. Izkusili smo, kako je na trg ugodno uplivalo, ko se je moglo dva ali tri vagone živine odposlati. Zdaj smo začeli s svinjerejo in si hočemo pridobiti dunajski trg. V to potrebujemo denarja. Vse stranke so že spoznale, da je kmet v sili in tega spoznanja se moramo poslužiti.

Frank: Prodajanje žita pri nas nima pomena, a skrbeti bo treba, da bo mogoče znebiti se krompirja. Treba bo najti pot na Jutrovo, v Turčijo in v Egipt. Potem bo treba pogajati se z Italijo, da vsaj nekaj uvoza dovoli, ker je naš krompir boljši nego ogrski.

Mlekarne.

Hernler se pritožuje, da se številke ne strinajajo, ko se meri maščoba mleka doma in v mlekarnah in da to gre ljudem v denar, ker se mleko plačuje po maščobi in kmetje dobivajo ponekod samo nekaj več ko 20 grošev za liter. V nekem slučaju se je doma merilo 3,8% maščobe, v mlekarni pa samo 2,9%!

Dr. Scheuch: Poprej so mlekarne preizkušale mleko na maščobo, zdaj se je ta posel izročil preizkuševališču za živila, torej nepristranskemu uradu. Za mlekarno more biti merodajna seve samo maščoba, ki se je vposlala. Razlika pa se da nekoliko pojasniti. Mnogi hlevi pošiljajo v mlekarne jutranje mleko, ki ima manj maščobe kakor poldnevno. Potem pa se v hlevih ni pravilno merilo. Ljudje so računali: 1. krava ima 3%, 2. ima 4%, tretja 4,5% maščobe, počez 11,5 : 3 = 3,8%. A ni se vpoštevalo, da ena krava molze veliko, druga, morebiti ista, ki ima mastno mleko, pa le malo.. Odstotek maščobe se mora multiplicirati z množino mleka, to se sešteje in dividira skozi število krav. Kmetom se je svetovalo, naj mleko od krav, ki imajo manj maščobe, hranijo doma in le bolj mastno pošiljajo v mlekarno.

Hernler: Svojčas so se v Vrbi ljudje kaznovali, ker baje mleko njihovih krav ni bilo dovoli mastno. Ta uganjka se še ni pojasnila. (Op. ur. Žal, da se je kmete kaznovalo tudi pri nepojasnjenem položaju!) Zdaj določuje nameravana postava za prodajanje mleka, da mora polno mleko imeti vsaj 3,5% maščobe. Pričakovati je, da se marsikatero naravno mleko zopet ne bo pripoznalo kot polnovredno.

Dr. Scheuch: Predno se jemlje vzorec, se mora mleko mešati. Dobro bi bilo vedeti, ali je dotični kmet poslal jutranje ali poldnevno ali večerno mleko. Naročilo se je, da pojde v slučaju, da ima mleko očividno premalo maščobe, uradnik na dom in da mleko tam preizkusi.

Supersberg: Deželni kulturni svet smatra omenjeni slučaj za važen in ga bo pojasnil. Omeniti se mora tudi, da mlekarne potrebujejo pomoči, ker 10% dolga ne morejo obrestovati. Trije odstotki bi se s pomočjo plačali. Vrhutega je cena mleka padla.

(Konec sledi.)

Beljaške tržne cene. Kapus 40, rdeče zelje 50, zelje 50 g, karfijol 1,20 S, korenje 50, pesa 60, kumare 60, glavnata solata 20, endivija 20, grah v stročju 1,20 S, fižol v stročju 80, čebula 50 g, česen 2,20 S, paradižniki 60, špinača 80, jedilne buče 20 g, hren 2,40, peteršilj 1,20, zelena 1,60 S, krompir 18 g, razne gobe 1,50 do 2 S, namizna jabolka 60 g, namizne hruške 1,20 S, jabolka za kuho 40 g, grozdje 2, goveje meso 3,40, telečje 4, svinjsko 3,80, jagnjedje 2,40, prekajeno 4,60 S, češplji 90, brusnice 50, mleko 44 g, sladka smetana 4, kisla 2,40, čajno maslo 6,40, maslo za kuho 5, skuta 1,60, strd 6, emendolski sir 4,80 S, jajce 18—19 g.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Avstrija: Dunajski tovarnar igralnih kart Ferdinand Piatnik je umrl v starosti 72 let. — Nove deželno- in državnozborske volitve bodo stale državo in politične stranke od 7 do 8 milijonov S. Ker je bil parlament razpuščen šele 1. oktobra, so dobili državni poslanci tudi še plačo za oktober, kar znaša skupno 120.000 S. Ministri pa so bili imenovani 30. septembra in so dobili pristojbine za september in oktober. Ministra Starhemberg in Hueber sta odstopila septembersko plačo v korist brezposelnim. — Rusija: V zapadni Sibiriji se ob reki Barsas v bližini Kemerova našli ogromna ležišča premoga, ki jih cenijo na 125 milijard ton. Kemična analiza (preiskava) je pokazala, da vsebuje ta premog 20 odstotkov nafte, iz katere se lahko pridobiva bencin in petrolej, ki v ničemer ne zaostaja za petrolejskimi produkti v Baku. — Po poročilih iz Moskve je bilo v prvih 8 mesecih tega leta v Rusiji izrečenih in izvršenih 657 smrtnih obsodb. V septembru je bilo ustreljenih 100 oseb radi protirevolucijonarnega delovanja. — Italijan de Rosa je bil vsled atentata na italijanskega prestolonaslednika Umberta v Bruslju obsojen na 5 let ječe.

Zastopniki, ki imajo veselje do prodaje strojev, koles, radio-aparatov, glasbenih inštrumentov ter raznih drugih naprav, **se povsod sprejmejo.** Zaslužek zelo visok. Mesečno od 150 do 300 S in še več. Posebnega znanja ni treba, pač pa poštenje in zanesljivost. — Naslov se izve v upravi lista. 144

Vabilo.

Izobraževalno in tamburaško društvo „SLOGA" V PODRAVLJAH uprizori Meškovo igro

Mati

v društvenih prostorih Izobraževalnega društva v Št. Jakobu v Rožu dne 19. oktobra 1930 ob 3. uri pop.

Prireditelji pričakujejo, da bo šentjakobska okolica z najštevilnejšim obiskom počastila podraveljske goste.

Vstopnina 1 S, 80 g in 50 g.

Prijazno vabi 145 ODBOR.

138

Kupim manjše posestvo, kjer se lahko redi dve kravi, v bližini prometnega kraja. Ponudbe je poslati na naslov. **Tomo Kupper, Post Völkermarkt.**

Lastnik: Pol. in gosp. društvo za Slovence na Koroškem v Celovcu. — Založnik, izdatelj in odgovorni urednik: Žinkovský Josip, tiskarnar, Dunaj, X., Ettenreichgasse 9. Tiska Lidová tiskarna Ant. Machát in družba (za tisk odgovoren Jos. Žinkovský), Dunaj, V., Margaretenplatz 7.